

KLAGANDE

Försäkringskassan

MOTPART

██████████ ██████████

Ombud: Jurist Andreas Widner

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Uppsalas dom den 15 november 2018
i mål nr 2829-17, se bilaga A

SAKEN

Assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer
Försäkringskassans beslut.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer Försäkringskassans beslut. Försäkringskassan för fram bl.a. följande. Det grundläggande behovet personlig hygien ska vara avgränsat till att endast omfatta det högst basala behovet. För hjälpbehovet personlig hygien ska det typiskt sett handla om att hålla sig ren och det bör vara behov som man normalt inte avstår ifrån. Det är tillräckligt att duscha en gång per dag för att hålla sig ren. Även om träningen är medicinskt motiverad, är inte behov av extra duschtillfällen på grund av träning ett grundläggande behov. [REDACTED] kan välja att duscha på morgonen eller på eftermiddagen, till exempel efter träning, för att hålla sig ren. Förvaltningsrätten har i sitt avgörande ansett att [REDACTED] önskan om att få hjälp med att torka sig i samband med toalettbesök ska beaktas i beräkningen av hans grundläggande behov. Av utredningen i målet framgår att [REDACTED] har en automatisk bidétillsats som innebär att han kan spola och torka sig själv. I bedömningen av grundläggande behov kan inte den försäkrades önskan om att få hjälp på ett annat sätt beaktas.

[REDACTED] har getts tillfälle att yttra sig men har inte hörts av.

SKÅLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

I målet är ostridigt att [REDACTED] tillhör personkretsen enligt 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Han har därför rätt till assistansersättning om hans behov av personlig assistans för grundläggande behov i genomsnitt överstiger 20 timmar i veckan.

Försäkringskassan har bedömt att [REDACTED] hjälpbehov med de grundläggande behoven personlig hygien samt av- och påklädning uppgår till 16 timmar och 20 minuter per vecka. Förvaltningsrätten har däremot bedömt att hjälpbehovet för grundläggande behov uppgår till 20 timmar och

40 minuter per vecka. [REDACTED] har inte ifrågasatt att någon tid för övriga grundläggande behov inte har beaktats.

Av förarbetsuttalanden och praxis om rätten till personlig assistans framgår bl.a. att det ska vara fråga om hjälp eller stöd av mycket privat karaktär och att insatsen ska vara förbehållen situationer av krävande eller på annat sätt komplicerad natur, i regel av mycket personligt slag. Rätten till personlig assistans är avsedd att omfatta svårt funktionshindrade som behöver hjälp med bl.a. den personliga hygien. Den enskilde ska ha ett klart behov av personlig assistans i de situationer det är fråga om (jfr prop. 1992/93:159 s. 64 och 174 f. och RÅ 2009 ref. 57).

Förvaltningsrätten har ansett att [REDACTED] har behov av hjälp med ytterligare 1,5 timmar per vecka för dusch i samband med träning och med 30 minuter per vecka för hjälp med avtvättning och eventuellt dusch vid olyckor kopplade till den personliga hygien. Eftersom [REDACTED] har beviljats hjälp med dusch dagligen, anser kammarrätten att det inte är oskäligt att kräva att [REDACTED] omdisponerar denna hjälp på så sätt att han tar sin dagliga dusch efter träningen de dagar han tränar. Eftersom han genom omdisponeringen är tillförsäkrad goda levnadsvillkor ska ingen ytterligare tid för hjälp med dusch i samband med träning beaktas. Däremot instämmer kammarrätten i förvaltningsrättens bedömning att ytterligare 30 minuter hjälp per vecka bör beaktas för avtvättning och eventuell dusch i samband med olyckor kopplade till den personliga hygien.

Vad gäller behovet av hjälp med torkning efter toalettbesök utgör detta ett grundläggande behov. En försäkrad har dock endast rätt till personlig assistans för grundläggande behov som inte tillgodoses på annat sätt. Eftersom [REDACTED] har en automatisk bidétillsats med dusch- och torkfunktion som är höj- och sänkbar är hans behov av hjälp med torkning redan tillgodosett. Någon ytterligare tid för hjälp med torkning i samband med toalettbesök ska därför inte beaktas.

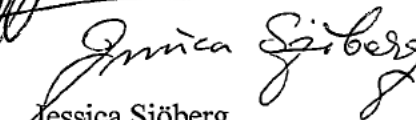
Det som [REDACTED] har fört fram tidigare under processen och det som i övrigt framgår av utredningen om hans grundläggande behov av hjälp vid av- och påklädning ger inte kammarrätten anledning att göra någon annan bedömning.

Sammanfattningsvis anser kammarrätten att utredningen visar att [REDACTED] har behov av hjälp med personlig assistans för sina grundläggande behov personlig hygien samt av- och påklädning i en omfattning av i genomsnitt 16 timmar och 50 minuter per vecka. Eftersom hans behov av hjälp med personlig assistans för grundläggande behov i genomsnitt inte överstiger 20 timmar per vecka har han inte rätt till assistansersättning. Överklagandet ska därför bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Eva-Lotta Hedin
lagman
ordförande

Haike Degenkolbe
kammarrättsråd
referent

Jessica Sjöberg
assessor

Leo Willman
fiskal
föredragande

KLAGANDE

[REDACTED]

Ombud: Jurist Andreas Widner
Humana Assistans AB
Box 184
701 43 Örebro

MOTPART

Försäkringskassan
Processjuridiska enheten
103 51 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Försäkringskassans beslut den 10 april 2017, diariernr 06731-2016

SAKEN

Assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken, SFB

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Med ändring av Försäkringskassans beslut bifaller förvaltningsrätten överklagandet och förklarar att [REDACTED] har rätt till assistansersättning.

Det överlämnas åt Försäkringskassan att närmare utreda omfattningen av assistansersättningen.

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan beslutade vid omprövning den 10 april 2017 att inte ändra sitt tidigare beslut att inte bevilja [REDACTED] assistansersättning. Försäkringskassans beslut motiverades i huvudsak med att [REDACTED] behov av assistans för de grundläggande behoven inte uppgår till minst 20 timmar i veckan.

[REDACTED] yrkar att han ska beviljas assistansersättning och att målet ska återförvisas till Försäkringskassan för vidare utredning av omfattningen av ersättningen. Till stöd för talan anförs i huvudsak följande. Trots det detaljerade yrkandet avseende tiden för på- och avklädning har Försäkringskassan baserat beslutet på antaganden om hjälpbehovets tidsomfattning. Han behöver också duscha mer än en gång per dag då han svettas efter träning och inte alltid hinner på toaletten i tid. Hans hjälpbehov överstiger 20 timmar per vecka. Han ska inte behöva motbevisa Försäkringskassans påstående om att han har mindre behov av personlig assistans än han har. Med hänsyn till att Försäkringskassan har ett långtgående utredningsansvar ligger det på Försäkringskassan att inhämta nya medicinska underlag om Försäkringskassan anser att de inlämnade medicinska underlagens innehåll brister.

Försäkringskassan anser att överklagandet ska avslås och svarar i huvudsak följande. [REDACTED] behov av hjälp med av- och påklädning på morgonen har beaktats i samband med den dagliga duschen och övrig hygien. Övrig av- och påklädning sker på kvällen, vilket tillsammans bl.a. med att sätta på sig stödstrumpa, bedöms uppgå till 10 minuter per dag. Det har inte framkommit att hjälpbehovet i denna del är större än så. [REDACTED] kan välja att duscha på morgonen eller eftermiddagen, t.ex. efter träning. Det har således inte framkommit behov av fler duschtillfällen per dag för att han ska kunna hålla sig ren.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Det är ostridigt mellan parterna att [REDACTED] omfattas av personkretsen enligt 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Han har därmed enligt 51 kap. 2 och 3 §§ SFB rätt till assistansersättning om hans behov av personlig assistans för grundläggande behov uppgår till i genomsnitt mer än 20 timmar per vecka. Med grundläggande behov avses enligt 9 a § LSS hjälp med personlig hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade.

[REDACTED] har bl.a. haft synpunkter på Försäkringskassans handläggning. Eftersom förvaltningsrätten inte är tillsynsmyndighet över Försäkringskassan faller normalt sett handlägningsfrågor utanför ramen för förvaltningsrättens prövning. Vad förvaltningsrätten har att pröva i sak är om [REDACTED] hjälpbehov avseende de grundläggande behoven är av sådan omfattning att rätt till assistansersättning föreligger.

Försäkringskassan har beaktat grundläggande behov i form av personlig hygien samt på- och avklädning med 16 timmar och 20 minuter per vecka. [REDACTED] anser att hjälpbehovet avseende dessa grundläggande behov överstiger den av Försäkringskassan beaktade tiden men har inte framfört några invändningar mot att Försäkringskassan inte har beaktat någon tid för måltider, kommunicering eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om honom.

Förvaltningsrättens bedömning

Försäkringskassan har beaktat personlig hygien med 1 timme per dag avseende en dusch per dag, inklusive förflyttningar, av- och påklädning, torkning och hårtvätt, samt hjälp med rakning och tandborstning.

Försäkringskassan har bedömt att det är tillräckligt att [REDACTED] duschar en gång per dag. Av utredningen framgår dock att [REDACTED] vill duscha ytterligare en gång de dagar han genomfört sjukgymnastik (3 dagar per vecka) eftersom han blir svettig. Förvaltningsrätten finner inte skäl för att ifrågasätta att [REDACTED] blir så svettig att han behöver duscha efter träningen. Förvaltningsrätten anser vidare att [REDACTED] inte kan förväntas tillgodose det behovet genom att omdisponera den redan beviljade tiden för dusch, särskilt med beaktande av att det rör sig om medicinskt motiverad träning. Förvaltningsrätten anser därmed att ytterligare 1,5 timme per vecka bör beaktas för dusch i samband med träning (30 minuter per tillfälle inklusive av och påklädning då behovet av mer omfattande rengöring bör ha tillgodosetts genom redan beviljad daglig dusch). Med hänsyn till att det är medicinskt styrkt att lavemangsbehandling görs och det inte finns skäl för att betvivla att [REDACTED] inte alltid hinner till toaletten eller att det kan bli spill vid användning av kissflaskan men det inte närmare har preciserats i vilken omfattning olyckor med anledning av detta inträffar anser förvaltningsrätten att ytterligare 30 minuter per vecka bör beaktas för avtvättning och eventuell dusch av denna anledning.

Försäkringskassan har med hänvisning till att [REDACTED] har en toalettstol med bidéinsats som spolar och torkar beaktat toalettbesök med 1 timme per dag avseende förflyttning och hjälp med klädseln (60 min/8 toalett-besök/dag = 7,5 min per tillfälle). [REDACTED] vill dock ha hjälp att torka sig och har uppgett att varje toalettbesök tar upp till 20 minuter. Även om det är medicinskt styrkt att [REDACTED] är mycket

smärtpåverkad och det därför inte finns skäl för att betvivla hans uppgifter om att det kan ta relativt lång tid att genomföra olika moment i hjälpbehovet anser förvaltningsrätten att det utan närmare precisering av vad det är som tar så lång tid vid toalettbesöken att det framstår som att den av Försäkringskassan beaktade tiden i stort framstår som skälig. [REDACTED] önskan att få hjälp att torka sig bör dock beaktas. Förvaltningsrätten anser det därmed vara skäligt att beakta varje toalettbesök med 10 minuter per tillfälle, vilket innebär att ytterligare 2 timmar och 20 minuter per vecka bör beaktas för toalettbesök (2,5 min x 8 toalettbesök x 7 dagar). I övrigt är förvaltningsrättens bedömning att [REDACTED] hjälpbehov avseende personlig hygien får anses vara väl tillgodosett genom den nu beaktade tiden tillsammans med den av Försäkringskassan beaktade tiden.

Utöver den av- och påklädning som har beaktats i samband med dusch har Försäkringskassan beaktat 10 minuter per dag för ombyte i samband med sänggående inklusive stödstrumpa och att sätta på sig en tröja. [REDACTED] [REDACTED] har utöver behovet av hjälp med kläder vid dusch beräknat behovet av hjälp med ytterkläder och ombyte inför natten till upp till 70 minuter per dag.

Förvaltningsrätten anser inte att hjälp med ytterkläder är av så privat och integritetskänslig karaktär att det utgör ett grundläggande behov. Vid sådant förhållande samt med hänsyn till att stor del av den på- och avklädning som kan anses utgöra grundläggande behov redan är beaktad i samband med dusch anser förvaltningsrätten att det inte finns skäl för att beakta ytterligare tid i samband med sänggående än de 10 minuter per dag som Försäkringskassan har beräknat.

Sammanfattningsvis är förvaltningsrättens bedömning att utredningen ger stöd för att beakta ytterligare 4 timmar och 20 minuter per vecka avseende personlig hygien utöver av Försäkringskassan beaktade 16 timmar och

20 minuter per vecka för personlig hygien samt på- och avklädning. Detta innebär att [REDACTED] hjälpbehov avseende grundläggande behov överstiger 20 timmar per vecka och att rätt till assistansersättning föreligger. Förvaltningsrätten överlåter åt Försäkringskassan att utifrån eventuella övriga personliga behov ta ställning till den totala omfattningen av assistansersättning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (FR-12)

Sven Hogebrandt
förvaltningsrättsfiskal

Nämndemännen Anna Gardeblad, Anders Rydell och Henrik Thomsen har deltagit i avgörandet.

Målet har handlagts av föredragande juristen Lolita Ekelund.